

Examining the effect of financial reports readability on the delay of the audit report, audit report explanatory paragraphs and audit fees

Shahnaz Mashayekh¹, Hanieh Hekmat², Parvaneh Jamshidi³

Received: 2023/12/14

Approved: 2024/01/27

Research Paper

Abstract:

The purpose of this study is to investigate the impact of the readability of financial statements on audit report lag, independent audit fees, and audit report clauses in companies listed on the Tehran Stock Exchange. In order to carry out the research, among the companies accepted in the Tehran Stock Exchange, 138 listed companies of the stock exchange between 1394 and 1400 were selected and by using panel data in This period of time has been tested and reviewed. In order to estimate the models and test the hypotheses, the multivariate regression method with the generalized least squares estimation methods, logit method and related tests used. The results of the hypothesis test showed that there is no significant relationship between the readability of financial statements and the delay of the audit report. The results also confirmed that there is a significant relationship between the readability of financial statements and the audit fee. In addition, the results showed that the readability of financial statements has a significant negative relationship with the paragraphs of the audit report. The increase in the readability of the financial statements leads to the decreases of audit fee and the audit reports' paragraphs. The results of this research regarding the significance of these two relationships are compatible with the previous studies. The effort of auditors, which is reduced due to the increase in the readability of financial statements, reduces the number of audit paragraphs and subsequently reduces the audit fee. According to the recent attention of foreign researchers to the issue of financial reporting readability, this research is trying to provide new evidence regarding the readability of financial reporting in the emerging and developing market of Iran and to expand the existing knowledge in this area.

Key Words: readability of financial statements, audit report delay, audit fee, audit report clauses

[10.22034/JPAR.2024.2017938.1257](https://doi.org/10.22034/JPAR.2024.2017938.1257)

1. Associate professor, Department of Accounting, Faculty of Social Sciences and Economics, Alzahra University, Tehran, Iran. sh.mashayekh@alzahra.ac.ir

2. Assistant professor, Department of Accounting, Faculty of Social Sciences and Economics, Alzahra University, Tehran, Iran. (Corresponding Author) h.hekmat@alzahra.ac.ir

3. MSc in Auditing, Alzahra university, Tehran, Iran. parvaneh.jamshidi0068@gmail.com
<http://article.iacpa.ir>

بررسی اثر خوانایی گزارش‌های مالی بر تأخیر گزارش حسابرسی، بندهای توضیحی و حق الزحمه حسابرسی

شهناز مشایخ^۱، هانیه حکمت^۲، پروانه جمشیدی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۰۷

مقاله‌ی پژوهشی

چکیده:

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر خوانایی صورت‌های مالی بر تأخیر گزارش حسابرسی، حق الزحمه حسابرسی مستقل، و بندهای گزارش حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. منظور انجام پژوهش حاضر از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ۱۳۸ شرکت را که در بین سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۰ به طور پیوسته عضو بورس بوده‌اند، انتخاب و با بکارگیری داده‌های ترکیبی در این بازه زمانی مورد آزمون و بررسی قرار گرفته‌اند. به منظور برآورد مدل‌ها و آزمون فرضیه‌ها از روش رگرسیون چندمتغیره با روش‌های برآورد حداقل مربعات تعمیم یافته، روش لاجیت و آزمون‌های مربوطه استفاده شد. نتایج آزمون فرضیه‌ها نشان داد رابطه معناداری بین خوانایی صورت‌های مالی و تأخیر گزارش حسابرسی وجود ندارد. همچنین نتایج مویید این بود که بین خوانایی صورت‌های مالی و حق الزحمه حسابرسی ارتباط منفی معناداری وجود دارد. به علاوه خوانایی صورت‌های مالی ارتباط منفی و معناداری با بندهای گزارش حسابرسی دارد. با افزایش خوانایی در صورت‌های مالی، حق الزحمه حسابرسی و تعداد بندهای گزارش حسابرسی کاهش می‌یابد. نتایج این پژوهش در خصوص معنی‌داری این دو رابطه سازگار با تحقیقات پیشین می‌باشد و به عبارتی دیگر، میزان تلاش حسابرسان که به دلیل افزایش خوانایی صورت‌های مالی کاهش می‌یابد، باعث کاهش تعداد بندهای حسابرسی و متعاقباً کاهش حق الزحمه حسابرسی می‌شود. با عنایت به توجه اخیر محققان خارجی به موضوع خوانایی گزارشگری مالی، این پژوهش در تلاش است شواهد جدیدی در خصوص خوانایی گزارشگری مالی در بازار نوظهور و در حال توسعه ایران فراهم نماید و در این حوزه قلمروی دانش موجود را گسترش دهد.

واژه‌های کلیدی: خوانایی صورت‌های مالی، تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی، حق الزحمه حسابرسی، بندهای گزارش حسابرسی.

doi: [10.22034/JPAR.2024.2017938.1257](https://doi.org/10.22034/JPAR.2024.2017938.1257)

۱. دانشیار گروه حسابداری، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی دانشگاه الزهراء(س)، تهران، ایران. sh.mashayekh@alzahra.ac.ir
 ۲. استادیار گروه حسابداری، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی دانشگاه الزهراء(س)، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) h.hekmat@alzahra.ac.ir
 ۳. کارشناسی ارشد رشته حسابداری، دانشگاه الزهراء(س)، تهران، ایران. parvaneh.jamshidi0068@gmail.com
- <http://article.iacpa.ir>

۱- مقدمه

اطلاعات مندرج در گزارش‌های مالی اغلب با این پیش فرض تهیه می‌شوند که تصمیم‌گیرندگان توانایی بررسی اطلاعات صورت‌های مالی را داشته و نیز انگیزه کافی برای انجام این کار را دارند، همچنین دانش کافی درباره کارکرد واحد تجاری و عملیات حسابداری آن را دارند (آبرنائی گو، کویک و ماسلی^۱، ۲۰۱۹). کیفیت صورت‌های مالی فقط در قالب اعداد بیان نمی‌شود و شامل متن گزارش‌ها نیز می‌باشد. به همین دلیل، هرچه خوانایی صورت‌های مالی افزایش یابد، کیفیت آن نیز بیشتر می‌گردد؛ به همین دلیل به درک بیشتر سرمایه‌گذاران نیز کمک می‌نماید (علی‌خانی، ۲۰۱۳۹۶). خوانایی صورت‌های مالی را می‌توان «شفاف بودن متن و موفقیت در قابل فهم بودن اطلاعات مالی» بیان نمود و خوانایی گزارش‌ها کمک قابل توجهی به درک استفاده‌کنندگان از اعداد صورت‌های مالی می‌نماید و به همین دلیل، اهمیت قابل توجهی دارد (لی^۲، ۲۰۱۰، ۱۴۳). مطابق با نظریه ابهام‌مدیریتی^۳، مدیران از انگیزه کافی برخوردارند تا در شرایط نامساعد، اطلاعات صورت‌های مالی را غیرقابل فهم گزارش نمایند (کازمی علوم و همکاران، ۲۰۲۰، ۱۳۹۹). مدیران به منظور مخفی‌سازی عملکرد نامناسب خود، گزارش‌های مالی با خوانایی کمتر و پیچیده‌تر منتشر می‌نمایند. تحقیق‌های جدید نشان می‌دهد که مدیران متقلب، انگیزه‌های بیشتری برای انتخاب نوع راهبری صورت‌های مالی دارند. به خصوص مدیران متقلب با احتمال بسیار زیادی به دنبال انتخاب آن گروه از راهبردهایی می‌باشند که تشخیص فعالیت‌های متقلبان را برای استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی سخت‌تر نماید. به همین دلیل افزایش تلاش حسابرسی با پایین بودن خوانایی گزارش‌های مالی مرتبط بوده و موجب کاهش خطر تحریف مالی در شرکت‌های آمریکایی می‌گردد (دراک، لاموریکس، کوئین و ژاکوب^۴، ۲۰۱۹، ۳۹۳). بدین ترتیب، استدلال می‌گردد خوانایی صورت‌های مالی می‌تواند با افزایش شفافیت و قابل فهم بودن گزارش‌های مالی رفتار فرصت‌طلبانه مدیران و احتمال گزارشگری متقلبان را کاهش دهد. بنابراین حسابرسان در هنگام تدوین برنامه حسابرسی به موضوع خوانایی گزارش‌ها توجه ویژه‌ای داشته و در هنگام رسیدگی‌های خود نیز متناسب با سطح خوانایی گزارش‌های مالی، مدت زمان رسیدگی را تعیین می‌نمایند، بنابراین بین خوانایی گزارش‌های مالی، برآورد ریسک حسابرسی، مدت رسیدگی و ارایه گزارش حسابرسی رابطه مستقیمی وجود دارد (بلانکو، کورام، دال و کنت^۵، ۲۰۲۰، ۱) بر اساس نظریه ابهام‌مدیریتی، انگیزه مدیران در این است که اطلاعات را با شفافیت کمتری ارائه نمایند و موجب مبهم‌سازی و پنهان کردن اطلاعات شوند. مدیران می‌توانند اطلاعاتی را که به افشای آنها مایل نیستند را پنهان کرده و موجب دشواری درک گزارشگری مالی برای استفاده‌کنندگان شوند، در این رابطه لی^۶ (۲۰۰۸) معتقد است که مدیران، ماهیت انتقال خبر خوب یا ماهیت دائمی خبر بد را با ارائه گزارش‌های سالانه پیچیده‌تر، پنهان می‌نمایند. احمدی و قائمی (۱۳۹۷) نیز براین باور هستند که مدیران با استفاده از افشای پیچیده و طولانی، برخی از اطلاعات مدنظر خود را از دید سرمایه‌گذاران و سایر ذینفعان پنهان می‌کنند تا اخبار بد یا عملکرد بد آنها در گزارش‌های شرکت به آسانی قابل تشخیص نباشد. وظیفه تهیه

صورت‌های مالی با مدیریت شرکت می‌باشد و حساب‌رسان مستقل مسئولیتی بابت افشاهای اقلام صورت‌های مالی ندارند، همچنین بر اساس استانداردهای حسابرسی، حساب‌رس باید اطلاعات و نحوه ارائه اقلام مندرج در صورت‌های مالی را مورد رسیدگی قرار دهد (رضوانی و برندک، ۱۳۹۸، ۱۱۲). در صورتیکه حساب‌رس نتیجه‌گیری نماید که یکنواختی قابل توجهی در صورت‌های مالی وجود ندارد، باید تعیین نماید که آیا صورت‌های مالی و گزارش‌های حسابرسی، نیازمند تجدید می‌باشند یا خیر، در برخی موارد عدم خوانایی گزارش‌ها موجب می‌گردد که حساب‌رس به منظور تبیین شفاف‌تر موضوع و عدم گمراهی تصمیم‌گیرندگان از صورت‌های مالی، اقدام به اضافه کردن بندهای توضیحی در گزارش حسابرسی کند (بلانکو و همکاران، ۲۰۲۰). لذا سؤال‌های اصلی پژوهش حاضر این است که آیا خوانایی گزارش‌های مالی بر به موقع بودن ارائه گزارش حساب‌رس تاثیر گذار است؟ آیا خوانایی گزارش‌های مالی با حق‌الزحمه حساب‌رس رابطه معنی‌داری دارد؟ و در نهایت آیا خوانایی گزارش‌های مالی با بندهای توضیحی گزارش حساب‌رس ارتباط دارد؟

باتوجه به اهمیت صورت‌های مالی و نقش آن در اتخاذ تصمیم توسط تصمیم‌گیرندگان، بررسی میزان خوانایی گزارش‌های مالی از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. همچنین در طول چند دهه اخیر تعداد موسسات حسابرسی خصوصی در ایران افزایش یافته است و رقابت بین آنها شدت یافته است، موسسات حسابرسی جهت تعیین حق‌الزحمه خود به معیارهای متعددی توجه می‌نمایند که یکی از مهمترین آنها خوانایی گزارش‌های مالی می‌باشد، علاوه بر این بعد از رسوایی‌های چند دهه اخیر، موسسات حسابرسی به جهت کاهش ریسک خود در نوشتن گزارش‌های حسابرسی و بندهای گزارش توجه بیشتری داشته، بنابراین نتایج تحقیق حاضر می‌تواند برای موسسات حسابرسی در برآورد حق‌الزحمه، برآورد طول مدت حسابرسی و نیز نگارش بندهای حسابرسی اهمیت ویژه‌ای داشته باشد. از دیگر دلایل اهمیت پژوهش حاضر این است که در طول چند دهه اخیر به دلیل اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی حجم خصوصی‌سازی افزایش چشم‌گیری داشته است و مالکیت از دولت و نهادهای دولتی به بخش‌های خصوصی انتقال یافته است، صورت‌های مالی حسابرسی شده یکی از مهمترین منابع اطلاعاتی تصمیم‌گیرندگان از صورت‌های مالی می‌باشد، بنابراین انجام تحقیقی در خصوص خوانایی گزارش‌های مالی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد.

در ادامه به مبانی نظری مرتبط با خوانایی گزارش‌های مالی و توسعه فرضیه‌ها پرداخته می‌شود. در قسمت سوم و چهارم روش‌شناسی پژوهش، یافته‌های پژوهش مورد توجه قرار می‌گیرد و در آخرین بخش بحث و نتیجه‌گیری ارائه می‌شود.

۲- مبانی نظری و توسعه فرضیه‌ها

خوانایی به احتمال موفقیت خواننده در خواندن و درک یک متن یا نوشته اشاره دارد. خوانایی گزارش‌گری مالی نیز «شفافیت متن و موفقیت در قابل فهم بودن اطلاعات مالی» تعریف شده است که کمک شایانی به درک اعداد و ارقام مندرج در صورت‌های مالی می‌کند و از این رو، از

اهمیت بسزایی برخوردار است (لی، ۲۰۰۸). به بیان دیگر، خوانایی صورت‌های مالی، اطلاعات ارزشمندی را درباره عملکرد مالی شرکت ارائه می‌کند. از سوی دیگر، نظریه ابهام مدیریتی بیان می‌کند مدیران انگیزه دارند تا در شرایط بد، اطلاعات صورت‌های مالی را به صورت پیچیده ارائه کنند و یا به طور راهبردی، شفافیت افشا را کمتر نشان دهند. در این راستا لی (لاورنس)^۷، ۲۰۱۳، ۱۳۰) نیز دریافت مدیران برای پنهان کردن عملکرد ضعیف خود، گزارش‌های مالی پیچیده و با خوانایی کمتر منتشر می‌کنند. این اقدام زمینه لازم را برای عدم به موقع بودن گزارش حسابرسی فراهم می‌کند. خوانایی گزارش‌های مالی می‌تواند به درک بهتر تصمیم‌گیرندگان از صورت‌های مالی کمک نماید و می‌تواند تصمیمات سرمایه‌گذاران و تصمیم‌گیرندگان را به همراه داشته باشد. در نتیجه منجر به تصمیمات بهینه تصمیم‌گیرندگان و سرمایه‌گذاران می‌شود. خوانایی میزان سهولت خواندن و همچنین فهمیدن نوشته را مشخص می‌نماید. متنی را خوانا می‌گویند که خواننده بتواند آن را به صورت روان مطالعه کند و به آسانی آن را درک نماید. (دراک و همکاران، ۲۰۱۹).

خوانایی گزارشگری مالی به‌عنوان یکی از معیارهای مهمی که کیفیت گزارش‌های مالی را افزایش می‌دهد، شایان توجه بسیاری از پژوهشگران است. خوانایی یک ویژگی اطلاعاتی است که به صورت کیفی اندازه‌گیری می‌شود. هنگام مطالعه هر متن برای خواننده حسی درباره میزان پیچیدگی یا سادگی متن ایجاد می‌شود که در فهم مطالب تأثیر بسزایی دارد. این در واقع همان سطح خوانایی متن است. شواهد تجربی موجود نشان می‌دهد هرچه پیچیدگی متن کمتر باشد؛ میزان درک آن بالاتر می‌رود (بلانکو و هول^۸، ۲۰۱۷). در ادبیات حسابداری و مالی نیز، شناخت عواملی که درک صورت‌های مالی را از نظر استفاده‌کنندگان، دشوار یا آسان می‌کند و خوانایی گزارشگری مالی، از مسائل مهمی است که همواره درخور توجه پژوهشگران بوده است؛ به طوری که، پژوهش‌های صورت‌گرفته درباره پیامدهای خوانایی گزارش‌های مالی نشان می‌دهد خوانایی تأثیرات بسزایی بر پایداری سود (لی، ۲۰۰۸)، پوشش، پراکندگی و صحت پیش‌بینی سود تحلیلگران (لوی و مرکلی^۹، ۲۰۱۱، ۱۰۸۷)، نقدشوندگی سهام و مالکیت نهادی (لانگ و لارنس^{۱۰}، ۲۰۱۵، ۱۱۰)، پیش‌بینی‌های مدیریتی (گای و همکاران، ۲۰۱۵) و احتمال گزارشگری متقابلانه (بلانکو و هول، ۲۰۱۷) دارد.

وفایی پور، قاسمی و محسنی (۱۴۰۰) مدل کیفی خوانایی گزارشگری مالی مبتنی بر مولفه‌های اخلاق، مسئولیت اجتماعی و مدیریت لحن و اولویت‌بندی شاخص‌ها در موسسات حسابداری و حسابرسی ارائه نمودند. مدل کیفی پژوهش با رویکرد آمیخته اکتشافی شامل ۳ سازه اصلی (افشای مسئولیت اجتماعی، اخلاق حرفه‌ای و مدیریت لحن (لحن گزارشگری) است که هر سازه از ۳ معیار تشکیل شده است و هر معیار دارای ۳ زیرمعیار می‌باشد.

نوروزی و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی با عنوان، نقش تعدیلی توانایی مدیریت بر رابطه بین خوانایی گزارشگری مالی و هزینه نمایندگی به این نتیجه رسیدند که خوانایی گزارشگری مالی موجب کاهش هزینه نمایندگی می‌شود و توانایی مدیریت رابطه خوانایی گزارشگری مالی و هزینه

نمایندگی را تضعیف می‌کند.

داداشی و نوروزی (۱۳۹۹) ضمن بررسی اثر میانجی خوانایی صورت‌های مالی بر رابطه بین مدیریت سود و هزینه سرمایه اذعان نمودند که خوانایی گزارش‌های مالی بر رابطه بین مدیریت سود و هزینه سرمایه تاثیر معناداری دارد. در پژوهشی دیگر جبارزاده کنگرلویی، متوسل و بهمنون (۱۳۹۸) با افزایش مدیریت سود، خوانایی گزارش‌های مالی کاهش و با افزایش محدودیت مالی خوانایی گزارشگری مالی افزایش می‌یابد. احمدی و قائمی (۱۳۹۷) بیان نمودند که مدیریت سود واقعی منجر به کاهش خوانایی گزارش‌های هیات مدیره می‌شود.

رضایی و نوروزی (۱۳۹۹) به بررسی خوانایی گزارش حسابرسی و کیفیت تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان پرداختند و دریافته‌اند که بین خوانایی گزارش حسابرسی و کیفیت تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران رابطه مثبت وجود دارد. اسمیت^{۱۱} (۲۰۱۶) باور داشت که خوانایی گزارش حسابرس علاوه بر متغیرهای بیرونی نظیر استانداردها، تحت تاثیر تخصص و اندازه موسسه حسابرسی نیز می‌باشد.

رضایی و صفری (۱۳۹۷) و رضایی پسته نوئی و صفری گرایی (۱۳۹۷) در پژوهش‌های مستقلی به این نتیجه رسیدند که با افزایش خوانایی گزارش‌گری مالی، احتمال وقوع تقلب حسابداری در شرکت کاهش می‌یابد.

خانی و رجب (۱۳۹۸) باور داشتند که با افزایش خوانایی گزارش‌های مالی سیاست‌متهورانه مالیاتی کاهش می‌یابد و این رابطه به صورت دو سویه است.

باقری و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی رابطه بین خوانایی صورت‌های مالی و حساسیت سرمایه‌گذاران به استفاده از اطلاعات حسابداری پرداختند و شواهدی حاکی از این امر پیدا نمودند که با افزایش خوانایی صورتهای مالی حساسیت سرمایه‌گذاران برای استفاده از اطلاعات حسابداری به صورت معنی‌دار کاهش می‌یابد. علی‌خانی (۱۳۹۶) بیان کرد که بین بازده سهام و خوانایی گزارش‌های پیش‌بینی سود برای دوره‌های ۳ ماهه، ۳ ماهه، ۱ ماهه و ۹۶ ماهه رابطه معنی‌دار وجود ندارد. همچنین چنین رابطه‌ای بین بازده سهام و گزارش‌های پیش‌بینی سود حسابرسی شده نیز وجود نداشت.

برخی از پژوهش‌ها، خوانایی گزارش‌های مالی را به برخی از ویژگی‌های شخصیتی مدیران منتسب کرده و دو نظریه مطرح کردند. نظریه اول، نظریه ابهام‌مدیریتی است و بیان می‌کند مدیرانی که از توانمندی لازم برخوردار نیستند، دارای انگیزه بیشتر برای کاهش شفافیت محیط اطلاعاتی و پنهان کردن عملکرد ضعیف خود هستند و تلاش می‌کنند گزارش‌های مالی پیچیده و با خوانایی کمتر منتشر کنند تا بتوانند واکنش نامطلوب بازار سرمایه را کاهش دهند. نظریه دوم بر پایه تئوری علامت‌دهی است و بیان می‌کند که مدیران توانمند کمتر از سایر مدیران تمایل به ارائه اطلاعات مبهم دارند و به منظور آگاه ساختن سرمایه‌گذاران از عملکرد مطلوب و توانایی‌های خود به انتشار گزارش‌های مالی خواناتر و قابل‌فهم‌تر می‌پردازند (نوروزی و همکاران، ۱۳۹۹).

پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهد مدیرانی که برای به موقع بودن گزارش حسابرسی اهمیت

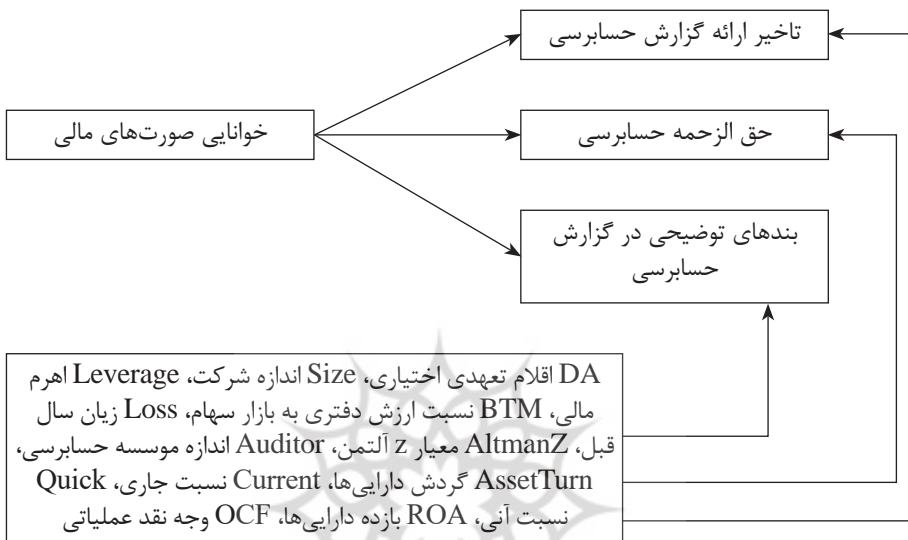
ویژه‌های قائل هستند، از انگیزه‌های بیشتری برای انتخاب نوع راهبردی گزارشگری مالی خوب و خوانا برخوردارند. به‌ویژه، مدیرانی که به موقع بودن گزارش‌های مالی را ترجیح می‌دهند؛ احتمالاً به سمت انتخاب آن‌دسته از راهبردهایی می‌روند که خوانایی گزارش‌های مالی را برای استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی هموارتر کنند (دی فرانکو، هوپ، وایاس و ژو^{۱۲}، ۲۰۱۴، ۷۶) همچنین، مطالعات صورت گرفته در حوزه ویژگی‌های زبان‌شناختی صورت‌های مالی و تأثیر آن‌ها در ارائه گزارش‌های به موقع، حاکی از آن است که مدیران با هدف ارائه گزارش‌های بهتر خود از زبان خواناتری برای تهیه صورت‌های مالی استفاده می‌کنند (لوران و مک دونالد^{۱۳}، ۲۰۰۹). بدین ترتیب، استدلال می‌شود خوانایی صورت‌های مالی می‌تواند با افزایش شفافیت و قابل فهم بودن گزارش‌های مالی به افزایش رفتارهای مثبت مدیران منجر شود. بر پایه این استدلال، لو و همکاران (لیو^{۱۴}، ۲۰۰۶، ۶۳۱) بیان کردند شرکت‌های دارای گزارش‌های مالی با خوانایی بیشتر، احتمالاً کمتر از سایر شرکت‌ها به تاخیر در ارائه گزارش صورت‌های مالی دچار می‌شوند. به‌طور مشابه، بلانکو و دنول (دی فرانکو و همکاران، ۲۰۱۴) نیز شواهدی مبنی بر وجود رابطه مثبت بین خوانایی گزارش‌گری مالی شرکت‌ها و به موقع بودن گزارش‌های حسابرسی ارائه کردند.

لذا با توجه به ادبیات موضوع و تحقیقات انجام شده در این حوزه، فرضیه زیر تعریف می‌شود:
فرضیه اول: خوانایی صورت‌های مالی با تاخیر آرایه گزارش حسابرسی رابطه معناداری دارد.
منافع اقتصادی حسابر از طریق حق الزحمه‌هایی تامین می‌شود که از انعقاد قرارداد با صاحبکاران حاصل می‌شود. حسابرسان قیمت‌گذاری خدمات حسابرسی را با عوامل گوناگونی تعیین می‌کنند، عوامل توصیفی مدنظر در اغلب مطالعات شامل عامل ریسک، حجم و پیچیدگی عملیات واحد مورد رسیدگی می‌باشد (کازمی علوم و همکاران، ۱۳۹۹، ۲۰۲). خوانایی گزارش‌های مالی بر حجم رسیدگی‌ها و انتخاب نمونه‌های حسابر تأثیرگذار می‌باشد، بنابراین حسابرسان در تعیین مبلغ حق الزحمه به عامل خوانایی گزارش‌های مالی توجه می‌نمایند، هر چقدر خوانایی گزارش‌های مالی بهتر باشد، هزینه‌های حسابرسی کمتر می‌شود، و خوانایی پایین گزارش‌های مالی باعث افزایش هزینه حسابرسی می‌گردد (بلانکو و همکاران، ۲۰۲۰). رضوانی و برنسدک (۱۳۹۸) و خو، فرناندو و ژنگ^{۱۵} (۲۰۱۹) دریافتند با افزایش خوانایی گزارش‌های مالی، میزان هزینه‌های حسابرسی کاهش می‌یابد. لذا با توجه به پژوهش‌های مطرح شده فرضیه زیر ارائه می‌شود:

فرضیه دوم: خوانایی صورت‌های مالی با حق الزحمه حسابرسی رابطه معناداری دارد.
کازمی علوم و همکاران (۱۳۹۹) تأثیر خوانایی صورت‌های مالی بر معیارهای ریسک پروژه حسابرسی را بررسی نمودند. آن‌ها دریافتند که هرچه خوانایی صورت‌های مالی کمتر باشد، تأخیر گزارش حسابرسی بیشتر، مبلغ حق الزحمه حسابرسی بیشتر و به احتمال زیادی اظهارنظر با بند ابهام در تداوم فعالیت دریافت نموده‌اند، بیشتر است. لذا با توجه به پژوهش‌های مطرح شده فرضیه زیر تدوین می‌شود:

فرضیه سوم: خوانایی صورت‌های مالی با بندهای توضیحی در گزارش حسابرسی رابطه معناداری دارد.

به طور خلاصه و با توجه به ادبیات موضوع و تحقیقات انجام شده در این حوزه، هدف از انجام این تحقیق بررسی رابطه خوانایی گزارش‌گری مالی با تاخیر ارائه گزارش حسابرسی، حق الزحمه حسابرسی و بندهای توضیحی در گزارش حسابرسی است و مدل مفهومی زیر ارائه می‌گردد.

۳- روش‌شناسی پژوهش

جامعه آماری در این مطالعه شرکت‌های عضو بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۶-۱۴۰۰ است. انتخاب نمونه در پژوهش حاضر با استفاده از رویکرد حذفی سیستماتیک مرحله‌ای به شرح جدول زیر انجام شده است و با اعمال شرایط مذکور تعداد ۱۳۸ شرکت واجد شرایط به عنوان نمونه آماری نهایی جهت برآزش مدل رگرسیون حداقل مربعات معمولی انتخاب شدند.

جدول ۱- فرایند غربالگری

تعداد	شرح
۴۸۲	شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تا پایان سال ۱۳۹۶
(۱۸۵)	شرکت‌هایی که پایان سال مالی آنها ۲۹ اسفند نیست یا در بازه پژوهش تغییر سال مالی داشته‌اند
(۹۱)	شرکت‌های سرمایه‌گذاری، بانک‌ها، هلدینگ و بیمه
(۶۸)	شرکت‌هایی که اطلاعات مالی یا بازار ناقص دارند
۱۳۸	شرکت‌های باقیمانده (حجم نمونه)

مدل رگرسیون فرضیه اول تا سوم تحقیق که با الگوبرداری از تحقیق بلانکو و همکاران (۲۰۲۰) تعیین شده است به شرح رابطه ۱ تا ۳ می‌باشد:

$$\text{AuditDelay}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Readability}_{it} + \beta_2 \text{UWALO}_{it} + \beta_3 \text{AFees}_{it} + \beta_4 \text{DA}_{it} + \beta_5 \text{Size}_{it} + \beta_6 \text{Leverage}_{it} + \beta_7 \text{BTM}_{it} + \beta_8 \text{Loss}_{it-1} + \beta_9 \text{AltmanZ}_{it} + \beta_{10} \text{Auditor}_{it} + \beta_{11} \text{AssetTurn}_{it} + \beta_{12} \text{Current}_{it} + \beta_{13} \text{Quick}_{it} + \beta_{14} \text{ROA}_{it} + \beta_{15} \text{OCF}_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۱)

$$\text{AFees}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Readability}_{it} + \beta_2 \text{UWALO}_{it} + \beta_3 \text{AuditDelay}_{it} + \beta_4 \text{DA}_{it} + \beta_5 \text{Size}_{it} + \beta_6 \text{Leverage}_{it} + \beta_7 \text{BTM}_{it} + \beta_8 \text{Loss}_{it-1} + \beta_9 \text{AltmanZ}_{it} + \beta_{10} \text{Auditor}_{it} + \beta_{11} \text{AssetTurn}_{it} + \beta_{12} \text{Current}_{it} + \beta_{13} \text{Quick}_{it} + \beta_{14} \text{ROA}_{it} + \beta_{15} \text{OCF}_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۲)

$$\text{UWALO}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Readability}_{it} + \beta_2 \text{AFees}_{it} + \beta_3 \text{AuditDelay}_{it} + \beta_4 \text{DA}_{it} + \beta_5 \text{Size}_{it} + \beta_6 \text{Leverage}_{it} + \beta_7 \text{BTM}_{it} + \beta_8 \text{Loss}_{it-1} + \beta_9 \text{AltmanZ}_{it} + \beta_{10} \text{Auditor}_{it} + \beta_{11} \text{AssetTurn}_{it} + \beta_{12} \text{Current}_{it} + \beta_{13} \text{Quick}_{it} + \beta_{14} \text{ROA}_{it} + \beta_{15} \text{OCF}_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۳)

که در مدل‌های فوق:

AuditDelay تاخیر ارایه گزارش حسابرسی، **Readability** خوانایی صورت‌های مالی، **AFees** حق الزحمه حسابرسی، **UWALO** بندهای توضیحی در گزارش حسابرسی، **DA** اقلام تعهدی اختیاری، **Size** اندازه شرکت، **Leverage** اهرم مالی، **BTM** نسبت ارزش دفتری به بازار سهام، **Loss** زیان سال قبل، **AltmanZ** معیار z آلتمن، **Auditor** اندازه موسسه حسابرسی، **Asset Turn** گردش دارایی‌ها، **Current** نسبت جاری، **Quick** نسبت آنی، **ROA** بازده دارایی‌ها، **OCF** وجه نقد عملیاتی و ε جزء خطای مدل می‌باشند.

در فرضیه اول تاخیر ارایه گزارش حسابرسی (**AuditDelay**) و در فرضیه دوم حق الزحمه حسابرسی (**AFees**) و در فرضیه سوم بندهای توضیحی در گزارش حسابرسی (**UWALO**) متغیرهای وابسته می‌باشند و خوانایی گزارش‌های مالی (**Readability**) در هر سه فرضیه، متغیر مستقل می‌باشد و مابقی متغیرها نیز متغیرهای کنترلی می‌باشند.

الف- متغیر مستقل: خوانایی صورت‌های مالی (**Readability**):

برای اندازه‌گیری خوانایی صورت‌های مالی مطابق با تحقیق انجام شده توسط بلانکو و دنول (۲۰۱۷) و حسن و حبیب (۲۰۲۰) از شاخص فوگ استفاده شد که روایی و اعتبار آن برای متون فارسی را برخی محققان داخلی نظیر فضل‌الهی و ملکی‌توانا (۱۳۸۹) و دیانی (۱۳۷۹) تأیید کرده‌اند. این شاخص تابع طول جمله (بر حسب کلمات) و کلمات پیچیده (تعریف شده به صورت تعداد کلمات سه بخشی یا بیشتر) است که از طریق رابطه زیر محاسبه شد:

$$\text{میانگین تعداد کلمات در هر جمله} + \text{درصد کلمات پیچیده} \times 0.4 = \text{شاخص فوگ}$$

برای تعیین سطح خوانایی مطابق با شاخص فوگ باید مراحل زیر را انجام داد:

۱) ابتدا سه نمونه ۱۰۰ کلمه‌ای به طور تصادفی انتخاب می‌گردند، یکی از نمونه‌ها از ابتدای گزارش، نمونه بعدی از اواسط گزارش و نمونه آخر نیز از انتهای گزارش انتخاب می‌گردند.

۲) تعداد جملاتی که در هر کدام از نمونه‌ها وجود دارد شمارش می‌گردند.
۳) با تقسیم تعداد کلمات موجود در هر نمونه به تعداد جملات موجود در هر نمونه، میانگین طول جملات محاسبه می‌گردد.

۴) در نمونه اول تعداد کلمات پیچیده (کلمات دارای حداقل سه هجا) شمارش می‌گردند.
۵) برای نمونه اول، میانگین تعداد کلمات در هر جمله با تعداد کلمات پیچیده جمع می‌گردند.
۶) نتیجه مرحله ۵ در عدد ثابت $0/4$ ضرب می‌گردد.

۷) مراحل ۴، ۵، ۶، برای دو نمونه دیگر نیز محاسبه می‌گردد.
۸) میانگین نتایج هر سه نمونه (نتایج حاصل از مرحله ۶) محاسبه می‌گردد.
اگر مقدار شاخص فوگ بزرگتر یا مساوی ۱۸ باشد: متن بسیار پیچیده و غیر قابل خواندن تلقی می‌گردد.

اگر مقدار شاخص فوگ بین ۱۴ تا ۱۸ باشد: متن سخت تلقی می‌گردد.
اگر مقدار شاخص فوگ بین ۱۲ تا ۱۴ باشد: متن مناسب تلقی می‌گردد.
اگر مقدار شاخص فوگ بین ۱۰ تا ۱۲ باشد: متن قابل قبول تلقی می‌گردد.
اگر مقدار شاخص فوگ بین ۸ تا ۱۰ باشد: متن آسان تلقی می‌گردد.
باتوجه به اینکه بین شاخص فوگ و میزان خوانایی رابطه معکوسی وجود دارد، بنابراین مقدار بدست آمده برای شاخص فوگ باید در عدد ۱- ضرب گردد تا ارتباط مستقیمی برای خوانایی صورت‌های مالی بوجود آید (رضائی پسته نوئی و صفری گرایلی، ۱۳۹۷، ۴۳).
ب- متغیرهای وابسته:

تاخیر ارایه گزارش حسابرسی (AuditDelay): مطابق مدل بلانکو و همکاران (۲۰۲۰) لگاریتم طبیعی فاصله زمانی بین تاریخ انتشار گزارش حسابرسی و تاریخ پایان سال مالی شرکت است، اگر فاصله زمانی بین تاریخ ارایه گزارش حسابرسی و تاریخ پایان سال مالی کمتر باشد، میزان تأخیر ارائه گزارش حسابرسی نیز کمتر است.

حق‌الزحمه حسابرسی (AFees): لگاریتم طبیعی مبلغ حق‌الزحمه‌ای حسابرس.
بندهای توضیحی در گزارش حسابرسی (UWALO): یک متغیر مجازی با ارزش صفر و یک می‌باشد، در صورتی که گزارش حسابرس شامل بندهای توضیحی باشد، عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر به آن تعلق می‌گیرد.

ج- متغیرهای کنترلی:

مطابق پیشینه پژوهش، مهمترین متغیرهای تعیین‌کننده میزان خوانایی گزارش حسابرس به ترتیب اهمیت عبارتند از: اندازه موسسه حسابرسی، اندازه شرکت مورد رسیدگی، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری شرکت مورد رسیدگی و نوع گزارش حسابرس می‌باشد (عباس زاده، صالحی و طوسی، ۱۳۹۸، بلانکو و همکاران ۲۰۲۰). در این پژوهش نیز به پیروی از مطالعات مذکور، متغیرهای کنترلی به شرح زیر مورد توجه قرار گرفته است.

اقلام تعهدی اختیاری (DA): برای محاسبه اقلام تعهدی اختیاری از رابطه رگرسیونی زیر

استفاده می‌شود، جز باقیمانده این رابطه بیانگر اقلام تعهدی اختیاری است. که با نماد (DA) نشان داده می‌شود.

$$\frac{TA_{crr\ t}}{Assets_{i,t-1}} = \beta_0 \frac{1}{Assets_{i,t-1}} + \beta_1 \frac{(\Delta sales_{i,t} - \Delta RE - C_{i,t})}{Assets_{i,t-1}} + \beta_2 \frac{PPE_{i,t}}{Assets_{i,t-1}} + \beta_3 ROA_{i,t-1} + \beta_4 SG_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

$TA_{crr\ t}$: تفاوت بین سود عملیاتی و جریان‌های نقدی می‌باشد.

$Assets_{i,t-1}$: مجموع دارایی‌های در ابتدای سال.

$\Delta sales_{i,t}$: تغییر مبلغ فروش سال جاری نسبت به سال قبل

$\Delta REC_{i,t}$: تغییر مبلغ حساب‌ها و اسناد دریافتی سال جاری نسبت به سال قبل

$PPE_{i,t}$: دارایی‌های ثابت در پایان سال مالی

$(ROA_{i,t-1})$: بازده دارایی‌ها که از تقسیم سود خالص به جمع دارایی‌ها در پایان دوره محاسبه

می‌گردد.

$SG_{i,t}$: رشد مبلغ فروش که از تقسیم تغییرات مبلغ فروش سال جاری نسبت به سال قبل

محاسبه می‌گردد.

$\varepsilon_{i,t}$: جزء خطا (اقلام تعهدی اختیاری).

اندازه شرکت (Size): براساس لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌ها محاسبه می‌گردد.

اهرم مالی (Leverage): براساس تقسیم بدهی‌های بلندمدت به جمع دارایی‌ها محاسبه

می‌گردد.

نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار سهام (BTM): براساس تقسیم ارزش دفتری به ارزش بازار

سهام محاسبه می‌گردد.

معیار Z آلتمن (Altman Z): معیار آلتمن بر پایه ۵ نسبت مالی به شرح زیر است: (بلانکو و

همکاران ۲۰۲۰)

$$E0/999+D0/6+C3/3+B1/4+A1/2=Z$$

A: نسبت سرمایه در گردش به جمع کل دارایی‌ها

B: نسبت سود انباشته به جمع کل دارایی‌ها

C: نسبت سود عملیاتی به جمع کل دارایی‌ها

D: نسبت ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به جمع بدهی

E: نسبت فروش به جمع کل دارایی‌ها

نوع موسسه حسابرسی: یک متغیر مجازی با ارزش صفر و یک می‌باشد، در صورتی که حسابرسی واحد تجاری توسط سازمان حسابرسی انجام شده باشد عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر

اختصاص می‌یابد (خالقی مقدم و احمدخان بیگی، ۱۳۹۰؛ ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۸).

نسبت جاری (Current): حاصل تقسیم دارایی‌های جاری به بدهی‌های جاری است.

نسبت سریع (Quick): حاصل تقسیم دارایی‌های سریع (دارایی‌های جاری پس از کسر

موجودی کالا و پیش پرداخت‌ها) به بدهی‌های جاری است.

بازده دارایی‌ها (ROA): سود خالص تقسیم بر جمع دارایی‌ها.
 وجه نقد عملیاتی (OCF): از تقسیم وجه نقد عملیاتی به جمع دارایی‌ها محاسبه می‌گردد.
 زیان دهی (LOSS): متغیری دو ارزشی است و برای سال شرکت‌هایی که زیان خالص گزارش نموده‌اند مقدار یک و در غیر اینصورت مقدار صفر می‌گیرد.

۴- یافته‌های پژوهش

آماره‌های توصیفی مربوط به ۱۳۸ شرکت نمونه طی سال‌های ۱۳۹۴ الی ۱۴۰۰ که در مجموع ۹۶۶ سال-شرکت می‌باشد در جدول ۲ ارائه شده‌اند.

جدول ۲- آماره‌های توصیفی متغیرهای کمی پژوهش

متغیر	نماد	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف استاندارد
حق الزحمه حسابرس	AFees	۷/۵۶	۷/۵۱	۱۱/۱۳	۴/۹۶	۰/۹۳
Z آلتمن	AltmanZ	۰/۳۱	۰/۰۰	۱/۰۰	۰/۰۰	۰/۴۶
تاخیر ارائه گزارش	AuditDelay	۷۸	۸۰	۱۷۶	۱۷	۲۸
اندازه موسسه حسابرسی	Auditor	۰/۱۶	۰/۰۰	۱/۰۰	۰/۰۰	۰/۳۷
نسبت ارزش دفتری به بازار	BtM	۰/۳۷	۰/۳۰	۵/۲۲	-۰/۸۸	۰/۳۵
نسبت جاری	Current	۱/۷۵	۱/۴۰	۱۳/۴۶	۰/۲۶	۱/۳۲
اقدام تعهدی اختیاری	DA	۰/۰۰۱	۰/۰۱	۰/۷۸	-۰/۷۲	۰/۱۸
اهرم مالی	Leverage	۰/۰۵	۰/۰۴	۰/۶۰	۰/۰۰	۰/۰۷
زیاندهی	Loss	۰/۰۸	۰/۰۰	۱/۰۰	۰/۰۰	۰/۲۷
جریان نقد عملیاتی	OCF	۰/۱۳	۰/۱۱	۰/۵۲	-۰/۳۱	۰/۱۶
نسبت آنی	Quick	۱/۰۴	۰/۷۹	۱۱/۲۳	۰/۰۷	۱/۱۰
خوانایی صورت‌های مالی	Readability	-۲۲/۱۶	-۲۱/۹۹	-۱۴/۶۷	-۳۱/۵۹	۲/۲۳
بازدهی دارایی‌ها	ROA	۰/۱۵	۰/۱۲	۰/۶۸	-۰/۵۴	۰/۱۶

منبع: یافته‌های پژوهش

میانگین معیار Z آلتمن ۰/۳۱ است که نشان می‌دهد ۳۱٪ مشاهدات دچار بحران مالی بوده‌اند و ۶۹٪ مشاهدات فاقد بحران مالی طبق این معیار بوده‌اند. متوسط تاخیر ارائه گزارش حسابرسی ۷۸ روز بوده است در حالی که بیشترین تاخیر زمانی ۱۷۶ روز و کمترین آن ۱۷ روز بوده است. با توجه به مهلت چهار ماهه (تا پایان تیر ماه هر سال) برای ارائه صورت‌های مالی و مالیاتی مشاهده می‌شود که برخی سال - شرکت‌ها از این بازه زمانی قانونی نیز تجاوز نموده‌اند که دلایل این تاخیر غیرعادی می‌بایست مورد بررسی قرار بگیرد. متوسط اندازه موسسه حسابرسی ۰/۱۶ می‌باشد که نشان می‌دهد تنها ۱۶٪ حسابرسی‌ها در شرکت‌های نمونه توسط سازمان حسابرسی به عنوان

بزرگترین موسسه حسابداری (دولتی) انجام شده است. ابتدا مانایی متغیرهای پژوهش با آزمون لوین، لین و چو بررسی شده است. نتایج کلی این آزمون‌ها در جدول ۳ حاکی از مانایی تمامی متغیرهاست.

جدول ۳- نتایج آزمون‌های مانایی متغیرهای پژوهش

نتیجه	معناداری	آماره لوین، لین و چو	متغیر
مانا	۰/۰۰۰	-۳۷	AFees
مانا	۰/۰۰۰	-۱۶	AltmanZ
مانا	۰/۰۰۰	-۲۴	AuditDelay
مانا	۰/۰۲۲	-۲	Auditor
مانا	۰/۰۰۰	-۲۲	BtM
مانا	۰/۰۰۰	-۲۴	Current
مانا	۰/۰۰۰	-۸	DA
مانا	۰/۰۰۰	-۸۳	Leverage
مانا	۰/۰۰۰	-۲۲	Loss
مانا	۰/۰۰۲	-۱۶	OCF
مانا	۰/۰۰۰	-۲۷	Quick
مانا	۰/۰۰۰	-۲۲	Readability
مانا	۰/۰۰۰	-۲۴	ROA
مانا	۰/۰۰۰	-۸	Size
مانا	۰/۰۰۰	-۱۸	UWALO

منبع: یافته‌های پژوهش

جهت بررسی نقض فروض کلاسیک از آزمون‌های ویگینز - پوی (جهت بررسی ناهمسانی واریانس) و آزمون دورین - واتسون (جهت بررسی عدم خودهمبستگی) استفاده شده است.

جدول ۴- نتایج آزمون ناهمسانی واریانس

نتیجه آزمون	سطح معناداری آزمون	مدل
وجود واریانس ناهمسانی	۰/۰۰	مدل ۱
وجود واریانس ناهمسانی	۰/۰۰	مدل ۲
وجود واریانس ناهمسانی	۰/۰۰	مدل ۳

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج ارائه شده در جدول فوق نشان می‌دهد، مدل دارای واریانس ناهمسانی می‌باشد و بایستی برای تخفیف ناهمسانی واریانس از روش حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) و جهت محاسبه ضرایب رگرسیون نیز از روش انحراف استاندارد تقویت شده استفاده شود (افلاطونی، ۱۳۹۷). در ادامه نتایج آزمون خودهمبستگی در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵- نتایج آزمون خودهمبستگی دوربین واتسون

مدل	سطح معناداری آزمون	نتیجه آزمون
مدل (۱)	۱/۹۱	فاقد خودهمبستگی
مدل (۲)	۱/۶۰	فاقد خودهمبستگی
مدل (۳)	۱/۸۸	فاقد خودهمبستگی

منبع: یافته‌های پژوهش

همانطور که نتایج نشان می‌دهد مدل‌ها فاقد خودهمبستگی می‌باشند و لذا نیازی به انجام تغییرات در مدل (وارد کردن وقفه) برای مدل‌های فاقد خودهمبستگی نمی‌باشد. لازم به ذکر است پس از تخمین مدل‌ها اقدام به انجام آزمون نرمالیتی برای باقیمانده‌های تخمین مدل‌ها و صفر بودن میانگین باقیمانده‌ها (به عنوان دو فرض کلاسیک رگرسیون) شد که نتایج مبین نرمال بودن تقریبی توزیع آماری باقیمانده‌ها و همچنین صفر بودن میانگین باقیمانده‌ها در تمامی مدل‌ها بود.

در استفاده از داده‌های ترکیبی مدل‌های مختلفی برای آزمون فرضیه‌ها استفاده می‌شود. این مدل‌ها شامل اثرات ثابت، اثرات تصادفی، و داده‌های تلفیقی است، که برای استفاده از هر یک، آزمون‌های تشخیصی چاو (لیمر) و هاسمن استفاده می‌شود تا روش برآورد مدل مشخص شود. ابتدا آزمون لیمر (چاو) انجام می‌شود تا از بین روش‌های تابلویی یا تلفیقی یکی انتخاب شود. نتایج آزمون لیمر مدل‌های پژوهش نشان می‌دهد فرضیه یک مورد تایید می‌باشد که نشان دهنده انتخاب روش تابلویی می‌باشد.

جدول ۶- نتایج آزمون هاسمن

مدل	سطح معناداری آزمون	نتیجه آزمون
مدل (۱)	۰/۰۰۰	تایید مدل اثرات ثابت
مدل (۲)	۰/۰۰۰	تایید مدل اثرات ثابت
مدل (۳)	۰/۰۰۰	تایید مدل اثرات ثابت

منبع: یافته‌های پژوهش

همانطور که از جدول فوق پیداست فرضیه صفر آزمون هاسمن در مدل‌ها رد می‌شود، به عبارتی این مدل‌ها باید با استفاده از روش پانل اثرات ثابت برآورد شود. در جدول ۷ نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش از طریق برآورد مدل ۱ به روش حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) ارائه شده است.

جدول ۷- نتایج آزمون برآورد مدل رگرسیون

متغیر	ضریب	خطای استاندارد	آماره t	معناداری آماره t	آماره VIF
Readability	-۰/۰۱۵۹	۰/۱۷۸	-۰/۰۸	۰/۹۲۸	۱/۰۲۳
UWALO	-۰/۰۵۷۸	۰/۷۱۱	۱۶/۰۸	۰/۹۳۵	۱/۰۵۰
AFees	-۰/۷۱۶۰	۰/۶۷۵	-۱/۰۶	۰/۲۸۹	۲/۱۲۹
DA	۰/۶۳۲۱	۰/۱۹۹	۳/۱۷	۰/۰۰۱	۱/۰۰۵
Size	۴/۱۳۸۹	۰/۵۶۲	۷/۳۶	۰/۰۰۰	۲/۱۸۱
Leverage	-۱۰/۳۵۷۶	۶/۳۰۴	-۱/۶۴	۰/۱۰۱	۱/۱۴۸
BtM	-۰/۶۹۱۷	۰/۹۷۱	-۰/۷۱	۰/۴۷۶	۱/۱۸۷
Loss	۲/۰۸۱۶	۱/۳۷۶	۱/۵۱	۰/۱۳۱	۱/۳۱۴
AltmanZ	۰/۰۷۱۰	۰/۰۴۸	۱/۴۷	۰/۱۴۲	۱/۵۶۷
Auditor	۴/۵۹۹۴	۱/۵۷۹	۲/۹۱	۰/۰۰۴	۱/۱۷۵
Current	۱/۱۷۷۴	۱/۰۱۱	۱/۱۶	۰/۲۴۵	۳/۵۹۹
Quick	-۲/۱۷۱۹	۱/۰۴۸	-۲/۰۷	۰/۰۳۸	۳/۴۹۶
ROA	-۱۸/۶۲۴۷	۳/۱۲۹	-۵/۹۵	۰/۰۰۰	۲/۵۳۹
OCF	۱/۵۱۸۹	۲/۲۴	۰/۶۸	۰/۴۹۸	۱/۳۴۴
جزء اخلاص	۲۳/۳۰۴۱	۸/۱۳۲	۲/۸۶	۰/۰۰۴	-
R ^۲	۰/۹۳	آماره F		۷۰/۵۸	
R ^۲ تعدیل شده	۰/۹۱	معناداری آماره F		۰/۰۰۰	

منبع: یافته‌های پژوهش

با توجه به سطح معناداری آماره F می‌توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیون در سطح خطای ۱٪ معنادار است. همچنین نتایج آزمون هم‌خطی بیانگر عدم هم‌خطی شدید بین متغیرهای توضیحی می‌باشد. در مورد ضریب تعیین تعدیل شده نیز مقدار ۰/۹۱ می‌باشد. با توجه به اینکه سطح معناداری آماره t برای متغیر مستقل خوانایی صورت‌های مالی ۰/۹۲۸ می‌باشد می‌توان نتیجه گرفت که رابطه بین خوانایی صورت‌های مالی و تاخیر ارائه گزارش حسابرسی معنادار نمی‌باشد. بنابراین فرضیه اول رد می‌شود. ضرایب متغیرهای کنترلی حاکی از آن است که رابطه بین اقلام تعهدی اختیاری، و اندازه موسسه حسابرسی با تاخیر ارائه گزارش حسابرسی معنادار

و مستقیم و رابطه بین نسبت آنی و بازده دارایی‌ها با تاخیر ارائه گزارش حسابرسی معنادار و معکوس می‌باشد.

جدول ۸- نتایج آزمون برآورد مدل (۲)

متغیر	ضریب	خطای استاندارد	آماره t	معناداری آماره t	آماره VIF
Readability	-۰/۰۰۵۹	۰/۰۰۲	-۲/۹۷	۰/۰۲۵	۱/۰۲۷
UWALO	-۰/۰۰۳۲	۰/۰۱۹	۰/۱۷	۰/۸۷۱	۱/۰۶۸
AuditDelay	-۰/۰۰۰۹	۰/۰۰۰۳	-۲/۲۵	۰/۰۶۵	۲/۱۶۸
DA	۰/۰۰۹۹	۰/۰۰۲	۳/۵۴	۰/۰۱۲	۱/۰۰۷
Size	۰/۴۴۳۰	۰/۰۲۳	۱۹/۲۱	۰/۰۰۰	۱/۳۱۸
Leverage	۰/۰۲۴۷	۰/۲۰۳	۰/۱۲	۰/۹۰۷	۱/۱۴۸
BtM	-۰/۰۶۲۶	۰/۰۲۸	-۲/۲۲	۰/۰۶۷	۱/۱۷۵
Loss	۲/۰۰۹۷	۰/۰۲۶	۰/۳۶	۰/۷۲۸	۱/۳۱۶
AltmanZ	۰/۰۰۲۸	۰/۰۰۰۷	۳/۸۶	۰/۰۰۸	۱/۵۸۳
Auditor	-۰/۰۵۹۳	۰/۰۴۰	۱/۴۶	۰/۱۹۵	۱/۰۹۸
Current	۰/۰۲۴۱	۰/۰۱۱	۲/۱۰	۰/۰۷۹	۳/۵۹۰
Quick	-۰/۰۶۱۹	۰/۰۰۹	-۶/۲۴	۰/۰۰۰	۳/۴۴۲
ROA	۰/۰۰۴۵	۰/۰۴۹	۰/۰۹	۰/۹۲۹	۲/۲۵۸۷
OCF	۰/۲۰۳۱	۰/۰۶۰	۳/۳۶	۰/۰۱۵	۱/۳۵۴
جزء اخلاص	۰/۸۴۶۶	۰/۳۷۰	۲/۲۸	۰/۰۶۲	-
R ²	۰/۹۶	آماره F		۱۲۵/۵۴	
R ² تعدیل شده	۰/۹۵	معناداری آماره F		۰/۰۰۰	

منبع: یافته‌های پژوهش

با توجه به سطح معناداری آماره F می‌توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیون در سطح خطای ۱٪ معنادار است. همچنین نتایج آزمون هم‌خطی بیانگر عدم هم‌خطی شدید بین متغیرهای توضیحی می‌باشد. در مورد ضریب تعیین تعدیل شده نیز مقدار ۰/۹۵ می‌باشد. با توجه به اینکه سطح معناداری آماره t (۰/۰۲۵) می‌باشد می‌توان نتیجه گرفت که رابطه بین خوانایی صورت‌های مالی و حق‌الزحمه حسابرسی منفی و معنادار می‌باشد. یعنی با افزایش خوانایی صورت‌های مالی، حق‌الزحمه حسابرسی کاهش می‌یابد. ضرایب متغیرهای کنترلی حاکی از وجود رابطه معنادار و مستقیم متغیرهای اقلام تعهدی اختیاری، اندازه شرکت، معیار Z آلتمن و جریان نقد عملیاتی با حق‌الزحمه حسابرسی و رابطه معکوس معنادار بین نسبت آنی و حق‌الزحمه حسابرسی است.

جدول ۹- نتایج آزمون برآورد مدل (۳) به روش لاجیت

متغیر	ضریب	خطای استاندارد	آماره Z	معناداری آماره Z	آماره VIF
Readability	-۰/۱۱۲۰	۰/۰۳۸	-۲/۹۱	۰/۰۰۳	۱/۰۱۹
AuditDelay	۰/۰۱۳۱	۰/۰۰۳	۳/۸۹	۰/۰۰۰	۱/۱۵۴
AFees	۰/۰۷۶۸	۰/۱۳۹	۰/۵۵	۰/۵۸۱	۲/۱۳۹
DA	۰/۰۰۲۲	۰/۰۸۲	۰/۰۳	۰/۹۷۸	۱/۰۰۷
Size	۰/۰۸۹۸	۰/۰۸۲	۱/۰۹	۰/۲۷۶	۲/۲۳۶
Leverage	۲/۹۳۸۲	۱/۵۹۴	۱/۸۴	۰/۰۶۵	۱/۱۴۷
BtM	-۰/۲۸۸۷	۰/۲۵۹	-۱/۱۱	۰/۲۶۵	۱/۱۸۷
Loss	۰/۴۵۷۴	۰/۴۵۸	۰/۹۹	۰/۳۱۸	۱/۳۱۷
AltmanZ	-۰/۰۳۳۰	۰/۰۱۰	-۳/۱۲	۰/۰۰۱	۱/۵۶۴
Auditor	-۰/۴۹۳۷	۰/۲۴۰	۲/۰۶	۰/۰۳۹	۱/۱۷۰
Current	-۰/۰۴۶۱	۰/۱۷۰	۰/۲۷	۰/۷۸۶	۳/۶۰۶
Quick	۰/۴۱۹۷	۰/۲۱۵	۱/۹۵	۰/۰۵۱	۳/۴۷۹
ROA	-۱/۵۱۳۵	۰/۸۸۸	-۱/۷۰	۰/۰۸۸	۲/۵۸۱
OCF	۰/۲۶۰۶	۰/۵۸۵	۰/۴۴	۰/۶۵۶	۱/۳۵۴
جزء اخلاص	۱/۲۴۳۸	۱/۲۸۱	۰/۹۷	۰/۳۳۱	-
ضریب مک فادن	۰/۰۷	درصد صحت پیشبینی	۸۲/۰۹		
آماره LR	۶۴/۳۶۵	معناداری آماره LR	۰/۰۰۰		
آماره هاسمر لمشو	۱۷/۰۹۹	معناداری آماره هاسمر لمشو	۰/۰۲۹		
آماره اندروز	۲۸/۵۶۶	معناداری آماره اندروز	۰/۰۰۱		

منبع: یافته‌های پژوهش

با توجه به سطح معناداری آماره LR در جدول ۹، می‌توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیون در سطح خطای ۱٪ معنادار است. همچنین نتایج آزمون هم‌خطی بیانگر عدم هم‌خطی شدید بین متغیرهای توضیحی می‌باشد. در مورد ضریب تعیین مک فادن نیز مقدار ۰/۰۷ می‌باشد. معناداری آماره‌های هاسمر لمشو و آماره اندروز بیانگر توان تبیین مناسب مدل می‌باشد و درصد صحت پیش‌بینی نیز تقریباً ۸۲٪ می‌باشد. برای آزمون فرضیه سوم با توجه به استفاده از روش لاجیت، از آزمون Z استفاده شد. با توجه به اینکه سطح معناداری آماره Z (۰/۰۰۳) می‌باشد می‌توان نتیجه گرفت که رابطه بین خوانایی صورت‌های مالی و بندهای گزارش حسابرسی منفی و معنادار می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت فرضیه سوم رد نمی‌شود. به عبارت دیگر رابطه بین خوانایی صورت‌های مالی و بندهای گزارش حسابرسی معنادار و معکوس می‌باشد. ضرایب متغیرهای

کنترلی حاکی از وجود رابطه معنادار و مستقیم متغیر تاخیر ارائه گزارش حسابرسی و بندهای گزارش حسابرسی و رابطه معنادار و معکوس متغیرهای معیار Z آلتمن و اندازه موسسه حسابرسی با بندهای گزارش حسابرسی تایید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر تاثیر خوانایی صورت‌های مالی را بر تاخیر گزارش حسابرسی، حق‌الزحمه حسابرسی مستقل، و بندهای گزارش حسابرسی در شرکت‌های عضو بورس اوراق بهادار تهران بررسی نموده است. به منظور رسیدن به اهداف پژوهش و برای آزمون فرضیه‌ها از روش رگرسیون چندگانه با روش‌های برآورد حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) و تکنیک رگرسیون لجستیک با روش برآورد لاجیت (Logit) استفاده شد. به منظور آزمون فرضیه‌ها نمونه‌ای مشتمل بر ۱۳۸ شرکت از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۴ لغایت ۱۴۰۰ انتخاب گردید. علی‌رغم آن که مطابق نظریه ابهام مدیریتی، این انتظار وجود داشت تا مدیران با انگیزه‌ی پنهان کردن عملکرد ضعیف خود، از خوانایی گزارش‌ها کاسته و موجب تاخیر در گزارش حسابرسی شوند، نتایج بدست آمده نشان داد رابطه معناداری بین خوانایی صورت‌های مالی و تاخیر گزارش حسابرسی وجود ندارد. نتایج بدست آمده از فرضیه اول ناسازگار با مطالعات بلانکو و همکاران (۲۰۲۰)، آبرنائی و همکاران (۲۰۱۹)، و کاظمی علوم و همکاران (۱۳۹۹) می‌باشد. به نظر می‌رسد با توجه به اینکه حق‌الزحمه حسابرسی در ایران معمولاً از طرف جامعه حسابداران رسمی به صورت دستوری و نه از طریق مکانیزم بازار آزاد مشخص می‌شود ممکن است نتایج را تحت تاثیر قرار دهد.

همچنین نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم موید این است که بین خوانایی صورت‌های مالی و حق‌الزحمه حسابرسی ارتباط معنادار و منفی وجود دارد یعنی با افزایش خوانایی در صورت‌های مالی حق‌الزحمه حسابرسی کاهش می‌یابد. نتیجه بدست آمده از فرضیه دوم با نتایج تحقیقات قبلی مانند بلانکو و همکاران (۲۰۲۰)، خو و همکاران (۲۰۱۹)، کاظمی علوم و همکاران (۱۳۹۹)، رضوانی و برندک (۱۳۹۸) همسو بوده است. این نتیجه مطابق انتظارات و منطقی به نظر می‌رسد، زیرا با افزایش خوانایی صورت‌های مالی حسابرسان تلاش کمتری را صرف حسابرسی نمایند و در نتیجه حق‌الزحمه حسابرسی کمتری را از صاحبکار طلب نمایند.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه سوم نشان داد خوانایی صورت‌های مالی ارتباط منفی و معناداری با بندهای گزارش حسابرسی دارد. با افزایش خوانایی صورت‌های مالی، تعداد بندهای گزارش حسابرسی نیز کاهش می‌یابد. این یافته همسو با مطالعات قبلی مانند بلانکو و همکاران (۲۰۲۰)، و کاظمی علوم و همکاران (۱۳۹۹) می‌باشد. در تایید همسویی نتایج مطالعات در مورد فرضیه سوم نیز باید بیان کرد که افزایش خوانایی صورت‌های مالی احتمال بوجود آمدن ابهام برای حسابرسان را کاهش می‌دهد و لذا حسابرسان از بندهای توضیحی کمتری در گزارش حسابرسی استفاده می‌کنند. همچنین می‌توان بیان کرد که نتایج فرضیه سوم به نوعی تکمیل کننده نتایج

فرضیه دوم نیز می‌باشد زیرا میزان تلاش حسابرسان که به دلیل افزایش خوانایی صورت‌های مالی کاهش می‌یابد، باعث کاهش تعداد بندهای حسابرسی و متعاقباً کاهش حق‌الزحمه حسابرسی می‌شود و نتایج بدست آمده از دو فرضیه دوم و سوم را منطقی جلوه می‌دهد. مهمترین محدودیت‌های این پژوهش عبارتند از: نادیده گرفتن اثر تورم، عدم دسترسی به صاحبکاران غیر بورسی موسسات حسابرسی، عدم توجه به دیگر شاخص‌های خوانایی بازار و استفاده از شاخص فوگ در ارزیابی نتایج می‌باشد. با توجه به نتایج به هیئت مدیره ناشران و کمیته‌های حسابرسی توصیه می‌شود با تاکید بر ضرورت خوانایی گزارش‌های مالی ضمن کاهش بر میزان حق‌الزحمه حسابرسی، گزارش حسابرسی شفاف‌تر با تعداد بندهای کمتر دریافت کنند و زمینه ساز تصمیم‌گیری بهتر سرمایه‌گذاران شوند. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی به بررسی تاثیر تورم بر رابطه حق‌الزحمه حسابرس و خوانایی گزارش‌های مالی پرداخته شود. همچنین با توجه به این که یافته‌های مندرج در این پژوهش صرفاً شاخص فوگ را مورد توجه قرار داده بود، از دیگر شاخص‌های خوانایی گزارش‌های مالی استفاده شود و نتایج را مجدداً مورد ارزیابی و مقایسه قرار دهند هم چنین پیشنهاد می‌شود در پژوهشی علاوه بر عوامل مالی مورد توجه در این پژوهش، اثر عوامل غیرمالی بر خوانایی صورت‌های مالی، بررسی شود.

منابع

- احمدی، آمنه و محمدحسین قائمی، (۱۳۹۷)، مدیریت سود واقعی و خوانایی صورت‌های مالی، پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی، (۱۳)۷، ۴۵-۷۲.
- افلاطونی، عباس. (۱۳۹۷). تجزیه و تحلیل آماری با Eviews در تحقیقات حسابداری و مدیریت مالی. انتشارات ترمه، چاپ سوم، ویرایش دوم، تهران.
- جبارزاده کنگرلویی، سعید؛ متوسل، مرتضی؛ بهنمون، یعقوب (۱۳۹۸)، تاثیر مدیریت سود و محدودیت مالی بر خوانایی گزارشگری مالی، فصلنامه بورس اوراق بهادار، ۴۶ (۱۲): ۵-۲۵.
- خانی معصوم آبادی، ذبیح‌اله، و رجب‌دری، حسین. (۱۳۹۸). رابطه‌ی خوانایی گزارش‌های مالی و سیاست متهورانه‌ی مالیاتی با استفاده از سیستم معادلات همزمان. پژوهش‌های حسابداری مالی، ۱۱ (پیاپی ۳۹)، ۴۱-۵۴.
- داداشی، ایمان. نوروزی، محمد، (۱۳۹۹)، بررسی اثر میانجی خوانایی صورت‌های مالی بر رابطه بین مدیریت سود و هزینه سرمایه، دانش حسابداری، ۱ (۴۰): ۱۳۵-۱۵۷
- رضایی فرزین، نوروزی نرگس (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین خوانایی گزارش حسابرسی و کیفیت تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان. پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای. ۱ (۱): ۱۴۵-۱۶۳
- رضوانی، فریبا. برندک، سجاد (۱۳۹۸)، خوانایی صورت‌های مالی و هزینه‌های حسابرسی، فصلنامه چشم‌انداز حسابداری و مدیریت، ۲ (۱۸): ۱۱۲-۱۲۶
- رضائی پیتسه نوئی. صفری گرایی، مهدی (۱۳۹۷)، خوانایی صورت‌های مالی و احتمال صورت‌های مالی متقلبانه، پژوهش‌های حسابداری مالی، ۱۰ (۴): ۴۳-۵۸

عباس زاده، محمدرضا، صالحی، مهدی و نسیم طوسی، فرهاد، (۱۳۹۸)، بررسی عوامل مؤثر بر خوانایی گزارش حسابرس: یک رویکرد زبانی، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۶(۶۴)، ۳۱-۵۷
علی‌خانی، سمیرا. (۱۳۹۶). بررسی ارتباط بازده با سطح خوانایی گزارش‌های پیش‌بینی سود و گزارش‌های حسابرسی آن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اداری، دانشگاه فردوسی، مشهد.
فضل‌الهی، سیف‌الله و منصوره ملکی توانا. (۱۳۸۹). روش‌شناسی تحلیل محتوا با تأکید بر تکنیک‌های خوانایی‌سنجی و تعیین ضریب درگیری متون. دوفصلنامه پژوهش. ۲ (۱) صص ۹۴-۷۱.
کاظمی علوم، مهدی، عبدی، مصطفی، زلّقی و جلالوند، حسین، (۱۳۹۹). تأثیر خوانایی صورت‌های مالی بر معیارهای ریسک پروژه حسابرسی، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۷(۲)، ۲۰۲-۲۳۰

وفایی پور، روح‌اله، قاسمی، مصطفی و محسنی، عبدالرضا. (۱۴۰۰). مدل کیفی خوانایی گزارشگری مالی مبتنی بر مولفه‌های اخلاق، مسئولیت اجتماعی و مدیریت لحن و اولویت‌بندی شاخص‌ها در موسسات حسابداری و حسابرسی. پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای، ۱(۳)، ۹۸-۱۲۷.

Ahmadi, A., Ghaemi, M.H., (2019), Real Earnings Management and Financial Reporting Readability, Journal of Applied Research in Financial Reporting, 7(13): 45-72 (in Persian)

Alikhani, S., (2018), The Relationship between Return and Readability of Earnings Predict Reports and It's Audit Reports, master's thesis, Ferdowsi University of Mashhad (in Persian)

Abernathy, J.L, Guo, F., Kubik, T.R. & Masli, A. (2019). Financial statement footnote readability and corporate audit outcomes. Auditing: A Journal of Practice and Theory, 38(2), 1-26

Blanco B, Coram P, Dhole S, Kent P, (2020), How do auditors respond to low annual report readability? Journal of Accounting and Public Policy, 40(3), 1-14

Blanco, B., and Dhole, S. (2017). Financial Statement Comparability, Readability and Accounting Fraud. AFAANZ Conference, Working Paper, https://www.afaanz.org/openconf/2017/modules/request.php?module=oc_program&action=summary.php&id=4

Drake M, Lamoreaux P, Quinn P, Jacob R (2019), Auditor benchmarking of client disclosures, Review of Accounting Studies 24(4), 393-425

De Franco, G., Hope, O.-K., Vyas, D., & Zhou, Y. (2014), Analyst report readability. Contemporary Accounting Research, 32(76-104).

Hasan, M.M., Habib, A (2020), Readability of narrative disclosures, and corporate liquidity and payout policies, International Review of Financial Analysis, 68: 1-15.

Jabbarzadeh Kangarlou, S., Motavassel, M., Behnamoun, Y., (2019), the Effect of Earnings Management and Financial Constraints on Financial Reporting Readability, Journal of Securities Exchange, 46(12): 5-25 (in Persian)

Khani, Z., Rajab, H., (2019), the Relationship between the Unreadability of Financial Reports and Tax Aggressiveness via Simultaneous Equation System, Financial Accounting Researches, 11(1): 41-54 (in Persian)

Lehavy, R., Li, F., and Merkley, K. (2011). The Effect of Annual Report Readability on Analyst Following and the Properties of their Earnings Forecasts. The Accounting Review, Vol. 86, No. 3, Pp. 1087-1115.

- Li, F. (2010). Textual Analysis of Corporate Disclosures: Survey of the Literature. *Journal of Accounting Literature*, Vol. 29, Pp. 143-165.
- Lo; Kin, Ramos; Felipe, Rogo and Rafael Rogo, (2018), "Earnings Management and Annual Report Readability", *Journal of Accounting and Economics*, 63(1), PP. 1-25.
- Lang, M., and Stice-Lawrence, L. (2015). Textual Analysis and International Financial Reporting: Large Sample Evidence. *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 60, No. 2, Pp. 110-135.
- Li, F. (2008), Annual report readability, current earnings, and earnings persistence. *Journal of Accounting and Economics*, 45:221-247.
- Lawrence, A. (2013), Individual investors and financial disclosure. *Journal of Accounting and Economics*, 56:130-147.
- Loughran, T., & McDonald, B. (2009), Plain English, readability and 10-K filings. Unpublished Working Paper-Notre Dame.
- Liu, W. (2006), a liquidity-augmented capital asset pricing model. *Journal of Financial Economics*, 82: 631-671.
- Norouzi, M., Azinfar, K., Abbasi, E., Dadashi, I., (2019), Modeling the Moderating Role of Management Ability in the Relationship between Financial Reporting Readability and Agency Cost, *Financial Accounting Researches*, 12(1): 1-18(in Persian)
- Smith, Kecia. (2016). *Tell Me More: A Content Analysis of Expanded Auditor Reporting in the United Kingdom* (Doctoral dissertation), Texas, USA, Texas A&M University.
- Safari Gerayli, M., Rezaei Pitenoçi, Y., (2018), Managerial Ability and Financial Reporting Readability: A Test of Signaling Theory, *Accounting Knowledge*, 9 (2): 191-218 (in Persian)
- Xu, Q., Fernando, G., Tam, K. and Zhang, W. (2019). Financial report readability and audit fees: a simultaneous equation approach. *Managerial Auditing Journal*, 35 (3): 345-372.
- Vafaeipoor, R., Ghasemi, M., & Mohseni, A. (2021). Providing qualitative model of financial reporting based on the components of ethics, social responsibility and tone management and prioritization of indicators in accounting and auditing firms. *Professional Auditing Research*, 1(3), 98-127.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پی‌نویس:

1. Abernathy, J.L, Guo, F., Kubik, T.R. & Masli, A.
2. Li, F.
3. Theory of managerial ambiguity
4. Drake M, Lamoreaux P, Quinn P, Jacob R
5. Blanco B, Coram P, Dhole S, Kent P.
6. Li, F.
7. Lawrence, A.
9. Lehavy, R., Li, F., and Merkley, K.
10. Lang, M., and Stice-Lawrence, L.
11. Smith, Kecia.
12. De Franco, G., Hope, O.-K., Vyas, D., & Zhou, Y.
13. Loughran, T., & McDonald, B.
14. Liu, W.
15. Xu, Q., Fernando, G., Tam, K. and Zhang, W.
16. Hasan, M.M., Habib, A
17. Fog

	COPYRIGHTS This is an open access article under the CC-BY 4.0 license.
--	--